

„Istarska Rijec“

Izlaz svakog četvrtka uveče. Svakog drugog četvrtka donosa litarani prilog, „Mladu Istranin“.

ISTARSKA RIJEĆ

Tjednik za pouku, gospodarstvo i politiku istarskog naroda.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.“ - Narodna poslovice.

Oglasi stoje 4 lira

za svaki centimetar visine u širini jednoga stupca. Za višekratno ovješeno cijene se znatno povećavaju prema pogodbi. Plaća se i utužuje u Trstu. Dopisi se šalju ureduštvu, a novac upravi. Nefrekirana se plaćaju ne primaju, a rukopisi se ne vraćaju ni u kojim slučajeva.

Prigodom dvadesetgodisnjice Strossmayerove smrti

(8. IV. 1905. — 8. IV. 1925.)

U prošloj stotini godina imali su Hrvati mnogo velikih ljudi, no najveći među najvećima bio je ipak biskup Strossmayer.

Italijanski državnik Minghetti kazao je o njemu belgijskome učenjaku Laveleyu ove riječi:

„Imao sam zgodu, da se sastanem sa svim odličnim muževima našega vremena. Dvojeica od tih učinili su na mene utisak, da su druge vrste negoli mi: a to su Bismark i Strossmayer.“

Laveley veli još o našem biskupu: „Bezuvjetno odan domovini, ne tražeći ništa za sebe, biskup se Strossmayer ne boji nikoga na svijetu. I buduću da ne ide nego za onim, što drži za dobro, pravdom i istinito — nema šta da krije.“

Jest, biskup Strossmayer bio je najveći čovjek što ga je hrvatska majka rodila. I zato, što je bio najveći — on je i najdalje vidio.

I tako je on u svom velikom duhu gledao današnju i još veću Jugoslaviju u vrijeme, kad nisu milijuni našega naroda mogli ni da sanjaju o njoj.

Bio je vjatan Hrvat, ali je već u svojoj mladosti držao, da je Hrvatska premalena za onu veliku i sjajnu ulogu, što ju je Pravednost namijenila Hrvatima. Srbe je volio kao i Hrvate, pa je i za njih držao, da su sami premaleni za velike ciljeve, što će im ih budućnost da postavi.

Neko je rekao: — „Maleni narodčić, ma kako daroviti bili, velike su mizerije.“ Strossmayer je to osjećao, zato je on htio da i Hrvati i Srbi budu jedan veliki narod.

Nije htio da dira ni u jedno ni u drugo ime. Nije htio da dade jednome prednost nad drugim, ni da drugoga omalovaži pred onim prvim. Biskupu je bilo jednako sveto ime i Hrvat i Srbin. Trebalo je samo ta dva slavna imena povezati jednim trećim, prvim imenom. I on je to ime našao i to je ime, koje već prodrlo u svijet i koje je svijet već i prigrlilo: ime jugoslovensko.

Zasluga je u prvom redu biskupa Strossmayera, što su i Englezi i Francezi i Amerikanci i svi drugi narodi ovoga svijeta morali da nauče jednu riječ više. Ta riječ — naša je riječ: Jugosloven — Jugoslovensko — Jugoslavija. Ta je velika riječ u svijetu, koja već pobjeđila i nema više te sile, koja bi mogla da je iskorjени.

Medjutim, dok se ovo naše lijepo jugoslovensko ime u svijetu sve više širilo i raslo, to je — suđeci po nekim bolesnim pojavama — u samoj Jugoslaviji sve više padalo. Bilo ih je, koji su već okajavali i govorili: — Nema više Jugosloven! Eto — u nastavljati su ti očajnici — već je i Trumbić okrenuo leđa jugoslovenstvu, a s njime i taliki drugi. I Korosec ga odbija i postavlja se prema Hrvatima i Srbima kao kakav Španjolak prema Italijanima ili Francezinu.

U Zagrebu su se dizali glasovi, neka se čak s Akademije znanosti i umjetnosti sklene naziv: Jugoslovenska i taj vandalski atentat imao je da uslijedi pred samu prvu dvadesetgodisnjicu Strossmayerove smrti.

Pa što smo očekivali? Dočekali smo, da je u krilu Narodne Skupštine u Beogradu nekoliko dana pred samu dvadesetgodisnjicu Strossmayerove smrti g. Pavle Radić, opunomoćeni predstavnik najveće stranke u Hrvatskoj izjavio javno i glasno, da ga čuje čitava zemlja, sav narod, cijeli svijet:

— Ja sam Jugosloven — a Jugoslovenio sam i onda, kad je bilo opasno nazivati me tako... Tom zgodom dao je i neke druge izjave, ali za nas je ova najvažnija i najsuđbenija. Ona nam daje jamstvo, da Strossmayerova krilata riječ živi.

I neka živi. Jer jugoslovenstvo znači narodno jedinstvo, a narodno jedinstvo znači veličinu — a sve skupa — sretniju budućnost naroda, kome i mi pripadamo po krvi. Ilijeva riječ g. Pavla Radića — „Ja sam Jugosloven — a jednkako je živo u srcima svih onih, koji još i danas gledaju u velikom biskupa Strossmayera kao što i Nijemci gledaju u svoga Bismarka, i koji se od srca vesele, što usprkos zlih proroka Jugoslovenstvo napreduje i — pobjeđuje.“

ХРИСТОС ВОСКРЕСЕ! — ВА ИСТИНУ ВОСКРЕСЕ!

Уредништво и Управа „Истарска Риеца“ у Трсту жели свим својим читатељима, читатељима и пријатељима изваспомене веце — среган Украј!

Na krivom putu...

Mi smo više puta rekli, da su naši gospodari na krivom putu. Rekli smo, da krivo i nepravdno postupaju s nama.

To hoćemo i danas da opetujemo, jer izgleda, suđeci po njihovom neublaživom postupku s našim jugoslovenskim narodom u Italiji, da su prama našim željama, pravednim molbama i protestima sasma gluhi, tako da glas našega naroda ostaje — glas vapijućega u pustinji.

Kao gluhojncima na našim bolni i ogorčeni vapaji, hoćemo da opet govorimo, jer je naša narodna rana svejedra ista, koja sve više krvavi na našem narodnom tijelu.

Naši novi gospodari neka budu uvjereni, da je glas u ovoj našoj narodnoj novini, glas i pravi izraz narodne, ogorčene istarske duše. I zato hoćemo, buduću da nikako ne će da nas čuju, da bude taj naš glas čim jači i odvažniji.

Čujte vi, naši gospodari! Vi i sami znate, da smo mi dvije, vajujuće stranke. Vaša je stranka ogromna i svemoguća sa svim državnim aparatom. I buduću da ste vi svijesni svojih sila, zato bezobzirno mlitite i pritisakete našu tužnu narodnu manjnu. Vi ste dakle fizično jači i zato imate samo nestalnih i grubih uspjeha, doćim je naša moralna, duševna moć neizmjeriva, čista i jaka. Stoga vi pritišćete i laticite sasmo naša narodna tjelosa, koja uslijed nadmoći i sile tu i lamo padaju, a u isto vrijeme ta naša divovska borba za opstanak učvršćuje našu dušu i čim ta naša duša više uvreda i udaraću po nepravdi prima; tim jača je njezina otporna snaga za svoj narodni opstanak. A usporedno s time, što je napokon i naravna posljedica, postaju naša čuvstva na prama vašoj suprotnoj stranki sve to više ogorčenja neutiješljivija.

Događja se, da na primjer dvije borbene sile, koja prva hoće da uništi drugu, da u toj borbi za opstanak ta druga sila nikako ne savjetuje prvoj, eda bi ona sišla na drugi put, da upotrijebi druge načine s postupkom, već se ta druga sila pred smrću bori zubima i noktima, dakako posve zakonito, poslujuće svim mogućim sredstvima da se sačuva na životu i da spasi svoj imetak.

No, to se događja u skrajnoj sili, kako je tu već rećeno. Ali buduću da smo i mi svijesni svoje snage i duševne narodne moći, uvjereni smo usprkos vašim rasilnim postupkom, da se mi nikako ne nalazimo u skrajnom času pred narodnom smrću, jer kada bi to zaista tako „bilo, naša bi narodna borba bila sasma drukčija.

Ali opeta ne smijemo, da varamo sami sebe. Mi dobro znamo i čutimo, da vi jurišate na nas sa svim mogućim sredstvima, te se kod toga poslujućem i nedopustivih, a često puta i nezakonitih načina, i znamo i to, da su redovi, što ih bacate protiv nas široki i gusti. Ali usprkos svemu tome, mi zauzimamo jedno važno i nepokolebljivo stajalište u toj narodnoj borbi.

S nama je pravda, narodno poštenje i čudorednost; s nama je i sama narav, protiv kojoj su uzaludne sve vaše metode nasilnog odnarednjavanja.

Čudno, da vi to ne vidjate iz iskustva vlastite povijesti. Najbolji dokaz vam je, da mi ne ćemo, da sami svoju narodnu smrt potpisuemo, time, jer kako ste se uvjertili nismo do sada mi za vlas popustili od naših narodnih zahtjeva.

Način naše narodne borbe mogao vas je uvjeriti, a tim više, što vam mi i savjetujemo za bolji takt obih stranaka, da mi želimo da to samo mirno živimo svojim narodnim životom u kulturnom, društvenom i gospodarskom pogledu kao jednako-pravni i kulturni državljani.

Ako je vama dakle stalo, da hoćete, da smo zadovoljni u zajedničkoj kući, što bi svakako bilo na korist i ugled nas i gospodara, onda prestanite s tim vašim ugrizanim, nenaravnim i nerazumnim hakanim, što svakako ne dolazi, da se to događja jednoj liberalnoj državi u 20. vijeku nad jednim kulturnim i živim slavenskim narodom.

I zato vas po nebrojani put opet upozorujemo, da ste na krivome putu, te vam izjavljamo, da ako tim putem dalje idete, da ne ćete sebi nikakve više časti steći, već će vas povijest i cijeli kulturni svijet bezobzirno, nemilo ali pravdno osuditi.

lome gradu prijeli opasnost iznarednjaja uza sve to, što je anektiran Italiji.

On traži od rimske vlade, da je riječke škole troši što više može, jer će se riječki Italijani moći samo putem svojih italijanskih škole moći da odupru Hrvatima, o kojima on veli, da ih ima na Rijeci oko 30%. Osobito treba budno paziti na okolice, gdje žive sami „alogenici“ to će reći Hrvati. Tu treba namještati direktore, koji će bdjeti nad djecom i nastojati, da u njima što bolje usavrši italijansku propagandu.

Po tom taj šior Arturo prelazi na Sušaku i vapii: — „Concorrenza croata! Tuži se na konkurenciju, što je italijanska školama na Rijeci čine hrvatske škole na Sušaku. Pripovijeda, kako četiri stotine riječkih mladića polaze one škole — a to da je strasno moguće, premda je italijanska kultura uzasmo mnogo veća od hrvatske — no svrag da ne spavamo — i zato da treba paziti, da budu italijanske škole na Rijeci prvoklasne, to više, što bi se moglo događiti, da se i na Rijeci osnuje po koje hrvatske škole... I još veli Marpicati: — Neka znadu oni u Rimu, da Rijeku ne djeli od Jugoslavije nego samo jedan tanki zid i jedan maleni mostić. Odnosi izmedju oba kraja, postaju sve živiji, dodiri sve tješnji i — etecetera i etecetera...“

„Vedetta“ preporuča svima, da prouče ovaj članak, koji ona zove „un article coraggioso.“ E, kad bi ona meni otvorila svoje stuppe, vidjela bi kakovi bi tek moji artocli bili „coraggiosi“ I te kaže „coraggiosi!“ Najprije bih ispravio onaj postotak o riječkim Hrvatima i uopće Jugoslavcima i kazao bih pravu istinu, to jest, da nas na Rijeci ima kudikamo više od 30% i da tako naša hrvatska kultura i nije veća od italijanske, ma da pobogini nije ni manja... A gdje su druge još „kuraznije stvari, što bih im ja nadrobio, kad bi mi to dopušteno bilo!

Kad smo već kod „Vedette“ napomenimo, da ona ima sada drugoga urednika. Zove se Micelli. On potpisuje svojim imenom članke, što ih napisu. Tako je i ovaj dana napisao članak protiv italijanskih političara. Amole i nazvao taj svoj članak: „Crepitastrologico“ potpisao ga. Vi čete reći: Crepi! Ia modestia! Kriivo imatel Svi veliki publicisti potpisuju svoja stia napisu, da se zna... Tako na priliklu Susmel, Andre Osojnak, Blau, d'Annunzio, Rokac i ciosi vai discorreendo.

Osim italijanskog seminara imat ćemo u augustu ove godine na Rijec, svjetsku, industrijalnu i komercijalnu izložbu. Najveće zanimivost izložbe bit: crkvice sv. Ivana, Arco romano, Maria Teresa i nekoliko riječkih moždjana, što će ih za tu zgodu posebice preporučiti kirurg i senator Grošić.

Navala stranaca sve veća. Većina njih nije birana ni po obličju ni ljepoti, ali gotovo svi predstavljaju onu famoznu poratnu inteligenciju. Tako je na priliklu neki Madžar pisao prošloga marta vlasniku nekoga Pensiona u Opatiji, da ga informira glede opsirke i kupanja. Vlasnik Pensiona brojavo mi sve, kako treba i Madžar se spusti u Opatiju. Na dan njegova dolaska duvala je ostru tramuntana i Madžar počeo široko da gleda.

— Što je kupaњem? — upita on vlasnika Pensiona.

— Pa možete i sada da se kupate? — odgovori mu ovaj.

— Zar u moru? — Tho to veli? — Tu u Hotelu — imamo lijepo kupatilo.

A Madžar plane „ko bijesan — Šta? U hotelu? Vi mislite, da sam ja došao u Opatiju za to, da se kupam u našem hotelu? Ja sam došao, da se kupam u moru.

— Ali to nije moguće! — htio vlasnik Pensiona da ga pouči.

— Pa mogli ste mi to javiti... — Pa ja sam vam javio, da ćete se moći kod mene da kupate... — To nije istina. Vi ste meni javili, da ću se ja moći ovdje kupati, a to znači vani — na moru.

— Ali gospodine, jeste li vi kada bili ovdje u martu? — Jesam, odgovori Madžar.

— No, pa jeste li se i onda kupali u moru? — Nisam, odgovori Madžar, ali onda još nije Opatija bila pod Italijom... I ovaj ekzemplar moždjana dobro bi pristao u našu komercijalnu izložbu. Rokac.

Iz sv. Ivana kod Bužeta. Moja sestra (a djevojka je. paš hoće da se pokaže svijetu) bila je na večernji. Došla doma i vesela i srdita. Gosp. svećenik se sa otara ljuto na Bužecane, ako ga je ona dobro razumjela, što muprijegaraju u novini da nešto našega jezika rabi u crkvi. A ja reče on — više idem ne ruku Italijanima i više rabim u crkvi italijanski jezik no hrvatski. Misa i blagoslov je latinski; evanđelje i epistole citam najprije u jeziku italijansku, a onda hrvatski; litanje su italijanske, obavijest se posvem najprije italijanski, a onda hrvatski; pridiev ime italijanski nego hrvatski.

Na ove svećenikov riječi više gradjanka na boru su mu pljeskale. Mi smo svi — reče mi sestra — ogledavali i počeli nervozitati, da se od crkve čini teatar. — Bože moj, ka vremena i ki ljudi su desili! Nić dobro!

Pecija Petrović

Malo ima u jugoslovenskom svijetu književnika, koji bi u narodu bili tako poznati, kao što je naš preslavljeni Pecija (Petar) Petrović. A što je najljepše, on je svoju lijepu slavu stekao jedino svojim ozbiljnim i solidnim književnim radom.

Sad mu je oko 48 godina. Rodio se u Otočcu, u Lici. Pravoslavne je vjere, naš čovjek, tvrd Jugosloven. Sumarski je akademiju svršio u Zagrebu, gdje sada služi kao nadzornik u direkciji šuma.

Prve svoje stvari štampao je oko godine 1900., dakle prije dvadeset i pet godina. To su bile priče i pripovijetke iz ličnog života pune srca i tople ljepote.

On ne se je ubrzo ogledao i na pozornici. Prva njegova drama, „Rikač“ — kojoj je sadržaj uzet također iz ličnog života, imala je „vanredan uspjeh i s njom je Pecija stao u red prvih naših dramatičara. Zatim pio u red prvih naših „Ruška“. U toj dolazi jednako vrijedna „Dušama“, drami, kao i u svojim staznu ljubav, što iznio je Pecija svu onu snažnu zemlju. U našega čovjeka veže uz rođenu zemlju. U četiri male igre, što ih je izdao pod skupčelnim imenom „Suze“, iznosi Pecija slične duboke osjećaje a tako i u vanredno snažnoj drami „Suma“ i u potresnom „Mraku“.

Već bi te same drame dostajale slavi jednog čovjeka — no Pecija se proslavilo i komedijama, od kojih je „Cvor“ i u Pragu uspio vanredno lijepo.

Sada piše dramu „Zemlja“, a kako je u njezi silan talenat, i kako on voli svoje književničko zvanje, to će, uvjereni smo, književničko dobiti od njega još i više lijepih i zanimljivih djela. A narod to želi, jer niko umjetnički kao on, da čovjeka nasmiije ili da mu izamami suzu.

Pecija Petrović je naš veliki umjetnik, ali on je uz to i vrlo dobar i iskren čovjek. On voli naše mere, našu Istru, on voli i sve nas. U srijedu, 1. aprila o. g. slavio sve nas. U 25godisnjicu svoga blagoslovljenog je 25godisnjicu svoga blagoslovljenog umjetničkog rada. To lijepo je priznanje umjetničkog nazivlje, koje žilo se zagrebačko narodno kazalište, koje je one večeri priredilo svečano predstavu njegovog komedije „Cvor“.

Toga dana primio je Pecija čestitaka iz svih krajeva Jugoslavije, pa neka primi i od nas naše najljepše i najsrdačnije želje. Neka nam Bog poživi dugo i dugo našeg vrijednoga Peciju na čast i diku svega našega naroda!

DOPISI

IZ RIJEKE.

Stanbena posla. — Škole na Rijeci i na Sušaku. — „Kurazna“ članak. — Nova metla. — Nevjerojatno ali istinito.

Na slavu Božju Moja je Rijeka i opet dobila jednu bitku. Pojela je u ove vesele vazmne dane mnogo više nego što je eksportirala. Če i ne čije l'averstario Susmel, naša je bonkulovska bilanca aktivna, gotovo aktivnija od predratne.

Medjutim ovime ne ću da omalovažim znamenitost Susmelove brošure o „Riječkoj Ekonomiji“. Naprotiv — mieran priznati, da je ta brošura proizvela u našem herojskom gradu prava revoluciju. I s pravom. U Susmelovoj brošuri stoji, da je god. 1914. Rijeka imala 54.685 stanovnika, dok ih danas ima nešto oko 44.000, to će reći za deset istina manje, nego što ih je imala prije desetak godina. No to što ih je imala prije desetak godina, to je našim desetak godina kad nas je na Rijeci bilo desetak tisuća glava, ali i to u našim danima, moramo da se u njemu stišćemo kao sardine u onim malim lincim kutijicama. Vi čete reći, da se d'ope el trenta ottobre" više ništa ne žapira! Mislim, da imate pravo...

Neka je dakle pozdravljena ona akcija, koja ide za tim, da se nadju i prijave stanovi nezapremjeni. U koju god ulicu idete, naći ćete po koje lice „s nosom vajer“, gdje njuška i istražuje imali tu kakav razpoloživ stan. Ništa je u tom poslu upravo neumorna. I u ovaj čas bila je kod mene i kazala mi: — Segajutra sam bila na trih kućah i našla sam dva zvarliera. Ču njim ja vrazjeaga dat — neka čekaju!

Ovih dana donijela je „Vedetta“ jedan članak o riječkim školama. Što ga je napisao neki šior Arturo Marpicati. Taj gospodin Arturo tuži se, što italijanske vlasti smatraju Rijeku „gradom — come tutti gli altri“, a zaboravljaju, da

IZ JUSIĆI.

Nas je obuhvatilo toliko mrtvilo, da se već dugo o nama ućepje ni ne čuje. Pa ipak smo važni već radi toga samo, što smo na prag granice, gdje doživljavamo mnoge, često čudnovate, novotarije.

Jedna je od važnijih pojava pošaovanje finansje, koje gđjodno postaju desakim i nesnosno. U većinom traganju za primicarenjem i sumnjicijem svi i svakoga, dolazi često do nemilih incidenata i neprilika. Premetačine i kućne i lične na dnevnom su redu. Posebno sada, za prvih proljetnih dana, kad je posao na polju najživlj dolazi do najsmješnijih prizora, gdje starija u visokoj dobi ili djeteta u prvim godinama, mora da pokazuje posudje u kojem se nosi hrana za objed, a nerjetko napadaju i umornog seljaka ili radnika na vrlo nedelikatnan način.

Ovo se ne događaja samo u našem selu već i svuda naokolo, jer nema gaja ni litice u kojoj ne bi počivalo koji «kaznjenik». To je izraz kojim naš svet naziva finansjeke strážare po žutom znaku na ovratniku vojitečke bluze.

Sve bi se ovo još moglo razumjeti, ako i ne snašati, (radi čuvanja državnih interesa) kad ne bi finansijski strážari počinjali ovakvih djela, kojih bi se morao sramiti i koloniti, najproštriji i najneodgojeniji čovjek.

Općenito je poznao njihovo ponašanje prema ženama ućepje, jer se događaja nerjetki slučaj, da se ovi beskaraktirni usudujuj sami pretraživati naše jadne žene i djevojke, koje prelaze granicu kad idu za posve neuduzim poslovima, kad se svraćaju liječniku i slično.

Mislimo da je samo ovaj primjer dovoljno jasan, da se dobije slika o drskosti i nemoralu ovih novih nosilaca kulture. Neće biti suvišno ako navedemo par slučaja, koji će temeljno ilustrirati ponašanje ovih elemenata, a koje može dovesti do vrlo ozbiljnih posljedica.

U jednom potrajnem selu išla žena u susjednog sela, gdje je u trgovini kupila po kila kave. Starija žena, pozalila mirno putem, a kako dobro ne čuje, nije ni primjetila da je neki strážari dozivaju sa vrlo napadnim glasom. Strčićavala se domu, kad najednom sročibe pređu nju dva strážara, uhvate je za ruku tolikom surovošću i nasiljem, da je jedna žena pala u nesvijest. Na njezin krk dotrčali seljaci, koji ju pomijeli kući, gdje se tačo razbojela od straha i uzrujanosti (bilo to u suton) da je dvadeset dana odležala u postelji. Njezin suprug nije poduzeo protiv ovoga nikakvih mjera, jer se naš svijet privikao vjerovali, da se u njegovu zaštitu ni prstom ne gane, pače da je i pohvala ako se ga napada i zlostavlja.

IZ TRSTENIKA.

Obzirom na bezobzirni napadaj na moju osobu u «Pučkom Prijatelju» br. 13, od 26. ožujka 1925. u dopisu iz Trstenika na Krasu, u kojem se veli: «Za vrijeme pokojne Austrije imali smo našeg Požarića, kao nadluga, koji je znao biti pijan svaki dan, a kaznio bi, kad bi makar kod kuće našao koje drvo odsječeno. Zato je od stare Austrije dobio medalju od željeza...» molim Vas štovanj gospodine urednice od naše «Istarske Riječi», da mi vratite ovo nekoliko redaka kao za obranu moje časti i poštenja, a i radi istine. To siljem u «Istarsku Riječ» jer se «Pučki Prijatelj» ovduda ne čita, a čod naš ga nitko ne prima.

Potpisani je bio 7 godina općinskim čuvarom, a od 1906. godine postao je državni

šumski čuvar, u kojoj je službi ostao sve do početka ove godine. Ispust nekada bude spomenuto, da je bio potpisani i 3 godine seoskim županom. Za vrijeme svoje službe uz njegovo nastojanje i podupiranje, poslušno se ovduda naš goli Kras i to oko Klenovca, Sluma, Bresta, Briljovci-Cernekji, Klenovšćak, Praporče, Rašpor i Trstenik i Dane. Za našu siromašnu Čičariju nije to malečost, već je to od velike koristi, Potpisani je uživao kod šumskih oblasti potpuno povjerenje, kao savjestan državni šumski čuvar, a kod naroda uživa i sada ugled, jer je mnogo koristio. Sigurno, da je potpisani bio stroj u svojoj službi, a ne radi sebe, već radi zakona, koji mu je nalagao i radi koristi naroda. Nije tpio, da se nepravedno šumu uništava, taj jedini izvor dobra. Ostim prijašnjih oblasti, dali su priznanje potpisanoj i sadašnje italijanske oblasti, da istačno, savjesno i u redu vrši svoje dužnosti.

No, u zadnje vrijeme, potpisani nije lito trenuti s puta svojega narodnoga poštenja, već je išao ravno napred po kištom putu, i zato mu sadašnje oblasti nisu dale nagradu, što bi mu morale dati. I zato se je potpisani zahvalio na časti kao državni šumski čuvar. Ostao je dakle poštenjak kao i prije, a to će ostati i nadalje. Bolje je, da ostane makar i nenagrađen, nego li nepoštenjak ili izdajica vlastitog naroda.

Neka bude spomenuto, da se je i škola u našem selu sagradila, kod kojeg posla je mnogo potpisani pomogao.

Kada bi bio svaki dan pijan, kako kaže onaj dopisnik u «Pučkom Prijatelju», sve to se ne bi bilo izvršilo, a oblasti bi ga bilo odavna izbacile iz službe.

Potpisani pozivlje dopisnika «Pučkog Prijatelja» (Zar don Luku Halata? Op. ur.), da se svojim imenom oglasi, ako je junak i poštenjak, i neka dokaže, da sve gore navedeno nije istina, inače ga ja smatram prostim lašcem i klevećnikom.

To neka bude za obranu moje časti i narodnoga poštenja.

Neka služi za primjer mojim sinovima, unucima i prauuncima: kako njihov stari otac, djed i pradjed u 77. godini svoga života, znađe da sačuva, brani i uzdrži svoje narodno poštenje...

U Trsteniku, dne 7. aprila 1925.

Poropat Anton
bivši državni šumski čuvar.

IZ CRESA.

Uprava naše općine uslužuje «Medalju di lavoro», jer je proširila svoj rad i djelovanje tako opsežno, da je uspjela zaposliti već preko deset činovnika, gdje je prije sav rad mogao da obavlja samo jedan činovnik. Budući da je ovo desetak činovnika tako muči i trudi, da se više znoje nego li kopači, i da tako naporan i težak rad ne bi opasno naškodilo njihovom zdravlju, te da na vrijeme dovrše svoj posao, dopušten im je po «Regolamento subiectivo», da rade površno i da gledaju kroz prste.

To će i biti krivo, da najbogatiji plaćaju razmjerno najmanje poreza i prireza.

Maveru (Pirić) određena je bila taksa na obitelji prilično visoka kao prvom podsjedniku i trebalo ju je platiti. Do novca mogao je doći jedino prodajom buhača, no kako mu je sada cijena niska, čekao je sa prodajom i zategao isplatu. Svršilo se tačo, da su mu uzeli tri vrece buhača, odnijeli lina opnu, te ih stavili na dražbu (inkant). Procijenili ih na 950 lira i na oglasu izjavili, da će se prodati najboljem audiocu, ali nikako ispod trećine procijenjene vrijednosti.

Robu su kupili dva stranca, jer od domaćih nije bio nitko blizu, za 500 lira, a da ju je općina ponijela jednom trgovcu, bila bi dobila najmanje 1000 lira. Dornavši ovaj stranci po narodnosti Grci — svu napravu, povratili su vlasniku na dražbi dobivenu robu, te time pokazali više srece i shvaćanja nego li naša gospoda na općini.

Maver se je držao do prevrata Italijanom, ali upoznavši nakon rata, da je bio žrtva vlastele, postao je iskreni narodnjak. No time ne mislimo ustvrditi, da je ovo imalo kakvog upliva kod takvog postupka, ali ipak se pitamo: Zar je zadaka općine de potpomogne one, koji ruše cijenu buhača ili bi naprotiv morala ići u svemu na ruku svojim općinarima?

Brizna plav s takovi mornari,
Da bi ih febra čapah! Magari!

Franina i Jurina

Fr.: Jurino: bim je neč pital.

Jur.: Pitaji

Fr.: Cul sam negdere povedat, da je ovi dni va nekem kastele blizu Anversi umrla cesarica Karlica, žena od rekega cesara Masimilijana. Ki je bil ta Masimilijan?

Jur.: Ki drugi, ako ne brat pokojnega Franeta Osipal?

Fr.: Sunjinal sam ja, da je to tako! Ti si ga, Jurino, dobro poznaval. Ca nistj bil neko vreme i kvartirmajster na njegovem jahte?

Jur.: Aj sam.

Fr.: Govore, da ni bil poredan čovek.

Fr.: Čekaj, da ti istumačim. Va ono vreme imela je Franceska svojega cesara Napulijona. To ni bil on veli Napulijon — prvi, nego je to bil jedan puno manji Napulijon — treci. Temu Napulijonu trecemu skočilo je jedan dan va glavu, da stavi nogo va Meksiko, da pokaze svetu, da ako je on i treci Napulijon, da ni zato niš manj od onega svojega velega brata, kemu je pred sto i deset let bila podložna i ova naša Istra. Poslat je tamo nekoliko Francezi, ki su proleli dosta krvi, dokle su nekako pokorili oni nemirni Meksikanci. Onpu je Napulijon prisal na misal, da bi dobro bilo, da onem Meksikancem da jednega cesara, ki će zapovedati va Meksike i va isto vreme bit podložan Napulijonu va Evrope.

Fr.: Vrazja politika! A si pitaji narod?

Jur.: Ma su! Jedno šezdesetak meksikarskeh bogataši našlo se je jedan dan za zajedno i ti se zaljudili, da se ima pozvat Masimilijana za cesara va Meksiko. To je sve tako spriljal Napulijon, zač je na neki način otel se sprijateljil s Austrijom, ku je pred četiri leta bil potukal va Lombardije, pul Solferina. Napulijon se je bal, da bi mogla na njega udrit Prusija, zato se je gledal nekakoz složil s cesarom Pepicem, da se ne bi i on složil s Prusi protiv njemu.

Fr.: A ča je nato Fran Pepić?

Jur.: On je veselo prikrentanal, da mu brat gre va Meksiko, ma ga ni pustil, dokle ni Masimilijan, potpisal, da već nimna nikakove pravice, da budj kada postane cesar austrijski.

Fr.: Ki lisac je bil on stari Pepić Povedaj napred.

Jur.: Onpu su prišli va Miramar neki

Meksikanci, ki su Masimilijanu pomogli dilli meksikansku krunu. Masimilijan je rekao, da je primilje i malo zatim se je ukrcal zajedno s svojom ženom Karlotom na brod «Novara» i odjedril je protiv Ameriki, a Pepić se je tri ruki od veselja, da mu više ne će smetat.

Fr.: Si ti, Jurino, videl, kako se je ruki rli?

Jur.: Videl sam, kako mu se je obraz laščel — on ta je svejedno.

Fr.: No pak ča se je onputa dogodilo?

Jur.: Jos ni pravo Masimilijan bil ni počinal va Meksike, a to su ti se već digli nemiri po celoj zemlje. Kapo od rebilisti bil je neki Benito Juarec.

Fr.: Ča se je i on zval Benito?

Jur.: Ja i on se je zval, kako i Mussolini. Dunke ta Benito počel je delat vraga protiv Masimilijanu i sve ča dalje, okole njega su se skupljali svi, ki su bili protiv Masimilijanu i protiv Francezom. Va to se je zmešala i republika Ameriki i zapivala Napulijonu, da nekta ča pozove svoju vojsku nazad, drugatje da će bit ča ni bilo, i Napulijon je pozval nazad svoju vojsku i pustil brzinega Masimilijana na palade. Carica Karlica, ka je najviše podbadala muža, da gre va Meksiko, šla je nazad va Evropu i molila Franceze i Engleze i celi svet, da bi Masimilijanu pomogli, ma sve zalud: svi su se delali gluhi. Va to je Karlotu od velje žalosti penemela i nikada ni već va se prišla.

Fr.: A Masimilijan?

Jur.: Kad je videl, da su ga svi zapustili, stavil se je na čelo jedne vojske, ka mu je još ostala verni, i daš je zapoved, da se imaju postrelaj svi Meksikanci, puk keč bi se našla puška ale pak kakovo drugo oružje.

Fr.: Kako se vidi, ni njemu ni vrag dal mira, kako ni bratu mu.

Jur.: Ljudi, kem je ča zapovedal, storišli va malo vreme toliko zla, da se je celi narod stal protiv Masimilijanu i kada su ga čapali, svi su meksikanski generali zahlevali, da bude ustreljen. I ta se je dogodilo 19. juna 1867.

Fr.: A ča je brat mu Pepić na to?

Jur.: On je mirno sedel va Beče i na sve to ni ni prstom maknul. Nego sada ču ti neć reč, ča još nijedan ne zna.

Fr.: Ala, da čujemo!

Jur.: Nekoliko dan prej nego je Masimilijan partil za Meksiko, vozil se je na svojem jahte s Miramar va Pul. Bilo je uprav posle obeča, ja sam stal na prove i neč sam ordineval čurme, kada ti mi priče blizu Masimilijan i sve me gleda i najzda sprogovori: — Digo, Jurina, kom či her! Grem za njim, razgovaramo od ovega i od onega, a onpu najednuput stane i reče: — Vi ste, Jurino, već za seguro čuli, da ja grem va Meksiko za cesara? — Cul sam ja već to — melde horzam, rekao sam ja. A on mane: — No pak ča vam se pari od svega tega? Ja sam mu odgovoril čisto i bistvo: — Veličanstvo! Ako vas je zibrat narod i ako je narod zadovoljan, da vi tamo pridete, hote z imenom Božjim, ma ako vam se narod protiv, ako vas ne će — ostanite doma: bit će sto puti bolje za vas i za vašu familiju! On je malo stal, obesil glavu i malo zatem šal je nekakovo ča.

Fr.: Ki zna, ako se je on tamo spametil tvojeh besed?

Jur.: I kako da jet! Kada su va Beč prišle neke njegove hart, našli su i jedan listić, na tem je z veleni slovi bilo napisano: — Ež, koliko bi za me bolje bilo, da sam postušal mojga kvartirmajstera Jurinul...

Fr.: Bila bi prava škoda, da se on list zgubi.

Jur.: Ne hoj set Onakove se hartl dobro čuvajul!

P O D L I S T A K

R. K. JERETOV:

List

«Velebit» je izgubljen — i glas je prošao selom kó porazno krilo smrti. Nostio ga iz Rijeke noštro Luca. Četvrti sutu iz toga, kad je Luka sjedio pred kućom i dmio smireno kratko liliću, pred njega stane žena blijeđa, kó da je avet izšla iz groba:

— Zar je «Velebit» izgubljen?

Luka i ne pogleda pravo žene, već onako iane kroz dim:

— Izgubljen i nije se ni kućak spasao. Žena se svali na zemlju, kó oštinu gromom.

— Maro, hukne Luka, vrag odnio i prešu. Tko je mislio, da je ona... Maro, ne budali, ustani...

Alli mare nije više ustala. Na «Velebitu» nije je njezin muž njezin Lovro, mlad još i zdrav, kó dren. I Lukina potvrda kobne vijesti ugasio je srece za vavijek. Luka je platio za pokojnicu misu, a njezina majka još krepka žena Foma uzela je u kuću malo unuču Nikicu, u čoga su bile majčine oči i Lovrovo zdravlje. Fema je zalila za kćerkom i zetom, al ona je bila navikla na crme vijesti s mora. Ocean joj zakopč muža i dva sina. U crno se zavila u ljetnim dnevim, pod jesen stajala je u svijetlu

sa očima bez suza i ugasila srca. Malo po malo, kó da je i za Femu započela nova proljet, pobudjena smijeskomo miloga unučeta, kó da se pobelo buditi iznova njezino srece pod dešnjim tepanjem Nikice. I Fema oživla svojim životom za ono siročje malo. Niživa ga, hranila, pazila i mazila i svagdje bi pelila:

— Taj ne će na more!

I vodila ga u školu, pa za tihih večeri pod svjetlom lukjerne šabitala s njime abecedu. I Fema sa Nikicom naučila čitati i pisati, živila upravo u njemu i za njega. Unučo raslo, a Fema starjela. Bio Nikica valjano momče, učio se zanat na diljama paron Roka.

— Nikica će graditi brodove — govorila stara — a neka drugi plove na njima u propast. Proklete more, osušilo se da Bog da — palila bi okom Fema uspavanu pućinu pred selom, pa se opet nasmijala, kad je pomislila gdje njezin Nikica tesla u božjem miru na Rozovu skveru.

— Kad je Nikici nasmijala dvadeseta, a — on zoran i kipan momak kó jedan po jedan u selu eto leve (slavnje). I Nikicu pozvalo pred gospodu od komisije. Stara Fema računala stalno, ma onako, košto su dva i dva četiri, da će pustiti njezina Nikicu. Gdje je carska gospoda otimala staroj ženi — jedino unučo: ali carska gospoda kad vidješe onu momka zdrava kó dren, kršna i stasita, svi kó jedan

rekoše onu crnu, kako u selu zvalu «tursku riječ»: Taugh!

Kada je dočula Fema, da joj Nikicu uzeše u soldate, samo se nasmijala i rekla: — Poć ču ja do cara. Moj Nikicu, pa u soldate na marnu. To je šala od karnevala!

I Fema slala molbenicu za molbenicom, ali došo carski odgovor: da je Fema još zdrava i jaka i da je dobra na kući i Niko Ivanović morade u Polu.

Cijelo selo tješilo Femu, kad je odlazio Nikica.

— Pa ne ide u smrt, ide samo u Polu — govorio je stari noštro Luca, koji je sada bio seoskim istočnošom. Pisati će vam, a za svako njegovo pismo, što domasem, cmoknuti ću i ja časticu domaće komovnice.

Pisat će mi, pisat će mi — tješila se stara, i kad je došla kući, izvadila je iz mornarske kešele sve stare Nikičine knjige iz kojih su zajedno čitali za dugih zimskih večeri.

Da pisati će mi čna sama, čitati će sama njegova pisma, i stiza otvori sva ganuta podžulju počenicu, pa zapjevucka iz knjizice: Radogja mali pred majkom se hvali... pa zaplače kó sinja kukavica. Iza toliko godina i opet je našla vrela svojih suza i stara zalomi beznadno: — Ukrađoše mi ga, ukradoše!...

Primirila se stara Fema. Svake joj sedmice pisao «mali» (kako ga ona još uvijek zvala) iz Pole.

Veselo bi u njezinu bijelu kuću doklaplo noštro Luca sa svojom velikom torbom, segnu žuljavom rukom u nju, pa izvadio namšnjana lica pismo:

— Evo ga, evo od «maloga».

Starica bi uzela sva sretna kó nedjelja ono parce papira i stala da čita one uvijek jednake rečke, al uvijek tako mile i drague...

I javljam ti, da sam zadržao i javljam ti da je šior Nini di siore Betine neput (nećak) moj komandant. Baš sam ti vesep nonac, s njime mogu da govorim hrvatsti, Nonice pravi je to čovek naš čovek... I javljam ti... A stara je tajcuć otrgnuto nudjala komovnicu starcu Luki:

U vaše zdravlje, siota Fema, ako Bog da, do osam dana eto me opet sa pismom. I dozlažja pisma i prolazio vrijeme, pa i dva puta već bio «mali» u selu. Sve ga je gledalo udivljeno, ma momak od oka. Carska reča stajala mu kó salivena, a avanoć je i on, ta š kó kvartirmajster.

Dika od reda i plemenca — hvatio ga seom noštro Luca — nema ti onakoga od Pole do Voloskega. Kad je krenuo opet u Polu, da se za godinu dana posvema vrati kući

IZ ČIČARIJE.

Mi već tri godine imamo svoju vlastitu općinu u Račjoj Vasi, koja ide sa svima nama...

Već smo tako daleko došli, da smo već uložili molbu, kojom želimo zapustiti svoju nasipnutu i ruznu se općinu...

IZ ROČA.

Pred nekoliko vremena bilo je javljeno u »Istarskoj Rijeci«, da su ročki fašisti napali na Pavla Muzicu iz Blatne vasi...

Gospodarstvo

Žitna mušica

Mayetiola destructor Say (Cecidomyia) (Nastavak i svršetak.) Da se iz ovih ne razvije na proljeće nova generacija mušice, koja će nastupiti na prezimljeni usjev...

neracija mušice. Istina na ovaj se način ne može sasvim uništiti žitnu mušicu...

Obratno je kod jarih usjeva, treba naime sjetvu obaviti što moguće ranije, da se biljke mogu što brže razviti...

Poslo se u oha slučajima nastoji, da biljke budu što razvijenije i jače, treba nastojati, da se što bolje pripremi zemlja...

Svrsti žitarica se ne previsokom vlati, te vrsti, koje se jako busaju, sarazmjerno će najbolje odoljeti štetniku.

Širenju žitne mušice može se stati na put različitom oplođenju. Ako se naime na ovoj površini u čitavom jednako području ne daju žitnoj mušici jednake hrane...

Direktno smanjenje mušice morat će se pri velikoj zarazi, poduzeti na letnjem generaciji. U ovom se slučaju preporuča, da se prigradom žetve žitarica, napadnutih od žitne mušice...

Inače pri uništavanju žitne mušice, kao i mnogih drugih štetnika, pomaže nam i sama narav. Žitna mušica ima namne raznih parazita...

Politički pregled

Oko uspostave jedinstvene Internacionalne.

Vodje radničkog proletarijata u Evropi već od dugo vremena ističu veliku stzu, koju radništvo imade radi toga što su njegovi redovi pocijepani u dva protivna velika tabora...

Zapreka ostvarenju te želje većine radništva leži u političkoj pogibelji treće Internacionalne, koja se još nije dostavno evolucionalno...

Ovaj predlog potekao je iz engleskog jedinstvenog radničkog udruženja »Trade Unions«, koje je sada stupilo izravno u dotična sa trećom Internacionalnom da ostvari barem djelomično ono što je bilo odbijeno u Amsterdamu.

Ovo je izazvalo veliku pozornost i zabrinutost u svim političkim krugovima Engleske, a veliku uzbuđenost u radničkim redovima, gdje se ogrđeno bore dvije protivne struje za prevlast.

Grčka i pitanje Dodekaneza.

Ovih je dana grčki parlament poveo debatu o pitanju Dodekaneza usljed interpelacije poslanika evrosa, koji je upitao grčku vladu...

Objava njemačkog bloka desnice, sa kojom proglaše generala Hindenburga kandidatom za predsjedništvo republike izazvala je senzaciju i stanovito uzbuđenje u čitavom svijetu.

Njemačka opet izazvuje Evropu.

Do ove kandidature došlo je ne nakon što su desničarske stranke vidjele bezizjednost uspjeha ako proli zajedničkog kandidata...

Dok na ovakav način u Njemačkoj odvijanja ratni pokliti uperen u prvom redu protiv Francuske, došlo u ovoj traji teška politička borba između dvaju protivničkih tabora.

Prošle subote, kad je francuski ministarski predsjednik, Herriot, predložio senatu pitanje povjerenja, a ovaj mu ga odobio sa 150 glasova potvrđenja...

Pad Herriotove vlade u Francuskoj.

Viersko pitanje pojačalo je bilo ogrđeno opozicije, koja je u senatu u većini, tako da vlada samo u komori ima čvrst oslon.

Prošle subote, kad je francuski ministarski predsjednik, Herriot, predložio senatu pitanje povjerenja, a ovaj mu ga odobio sa 150 glasova potvrđenja...

gram, koji će u ostalom u bitnosti morati zadržati glavne crte de Monzie-ve osnovne namine povećanje opticaja i pojačanje porea.

Kratke vijesti iz svih strana

Beogradska »Pravda« javlja da će Kralj Aleksandar ove godine posjetiti Jerusolim. Posjet Kralja Aleksandra bit će prvi posjet pravoslavnog vladara Jerusolimitu.

General Pflanzler-Baltin, jedan od austrijskih komandanata u svjetskom ratu, umro je u Beču. Karlo barun von Pflanzler-Baltin, austrijski general-pukovnik, rodio se 1. juna 1855. u Pečuju.

Pariski »Matin« javlja iz Carigrada, da je jedan profesor instituta protiv bjesnila otplovio žurno za Angoru da liječi Mustafa Kemal-pašu, koga je ugrizao bjenski pas.

U Grazu su komunisti priredili velike demonstracije. Došlo je do velikog sukoba s redarima na koje su komunisti napali kamenjem, a redari odgovorili na to oružjem.

U Grazu su komunisti priredili velike demonstracije. Došlo je do velikog sukoba s redarima na koje su komunisti napali kamenjem, a redari odgovorili na to oružjem.

Jaht engleskog kraljevskog para na putovanju po Sredozemnim morem zastavio se je u Sirakuzi nekoliko dana. Kraljevski je par obišao grad te je od pučanstva bio svečano pozdravljen.

Domaće novosti

Njemački učenjak u Istri.

Ovih dana došao je u Istru poznati njemački slavista i univerzitetški profesor u Bonnu, g. dr. Karl Götz. Svrha je njegovog dolaska, da se na licu mjesta uvjeri o našim uskrnim običajima i da se tačno informise o latinizaciji naših crkvi i italijanizaciji jugoslovenskih škola u Istri.

Kako nam javljaju iz Laništa, 26. aprila te godine imat će tamnošnja »Čitonica« svoju glavnu skupštinu. Ta skupština će se održavati u 1 sat poslije podne u društvenim prostorijama (kauca »Brko«).

† Mihal Mikuletić.

Iz Podgrada stiže nam žalosna vijest, da je tamo na Uštesu preminuo g. Mihal Mikuletić. Pokopan je bio glavar uzročne porodice i tate g. dr. Fortunata Mikuletića, advokata u Hreškoj Bistrici.

...Kade si mi ranice mojal... I letjeli dalje u nepovrat dan, seoski jednolični dani, a nekog popodneva malo pred smiranjem sunca, doti ih sva vesela noštrama Luke, gdje više iz daleka: Imam ga, siora Fema, imam ga, baš je iz Kine.

Staru pokositi u susret, uzme pismo, razdere obavoj, sjedne sva drhtava i prve joj riječi bijahu: Ma kako čudna šara slova, a tad teškom mukom započne da čita: — Ja Frančić od Puntina javijam vam prezalosu vest, da je jučer nebuški Nikica Bogu dušnu dao — Bogu du-usu da — ponovi dušnu dao — Bogu du-usu da i proširi se pred stara, raširi roku prema nebu i proširi se pred pragom razvucenih očiju.

— Siora Fema, siora Fema, dignite se za koga. Ljudi po popa — razvikao se pred kugom noštramo Luka — Ljudi u pomoć, ubilo je sioru Femu pismo iz Kine...

— Sijatio se cijelo selo, ali da siora Fema ležala je nepomična i smirena za uvijet, črtvala je nepomična, što joj oteše Nikicu i poslase nemile gospoda, da ga žuta groznica otme bakiuju ga u Kinu, da ga žuta groznica otme bakiuju ga u Kinu, da ga žuta groznica otme bakiuju ga u Kinu.

— I letjeli dani, seoski jednolični dani, a od Nikice ni pisma ni karte. — Noštramo Luka — zvala je svaki dan sa Praga stara Fema — da ni još tog blaženog pisma?

— Je li tamo zdravo? — priupita opet stara.

— Zdravo, ma gdje nije za mlada čovjeka zdravo?! Pa još za onaka junaka ko što je vas »Nikica.

— Hvala Bogu, pa vratit će se, utješila se stara.

— Vratit će se — potvrdi noštramo Luka, a stara mu natoči još čašicu domaću, koju poslati Istri na dušak, pa odjuma dalje, da dijeli selom vijesti iz cijelog svijeta.

I letjeli dani, seoski jednolični dani, a od Nikice ni pisma ni karte.

i na dilje, eto ti već u prvog sedmici njegova pisma. Javljaju je stari, da ide u Kinu, a kad se vrati, eto ga kući.

— Hude sam ti srećel — zamljaskala je Fema preko srca — baš su ga sada morali poslati u vražju kuću. Bit će to daleko, a noštramo? — upitala je starog listonoša.

— Danas su vapori, kumo — utješio je noštramo.

— Je li tamo zdravo? — priupita opet stara.

— Zdravo, ma gdje nije za mlada čovjeka zdravo?! Pa još za onaka junaka ko što je vas »Nikica.

— Hvala Bogu, pa vratit će se, utješila se stara.

— Vratit će se — potvrdi noštramo Luka, a stara mu natoči još čašicu domaću, koju poslati Istri na dušak, pa odjuma dalje, da dijeli selom vijesti iz cijelog svijeta.

I letjeli dani, seoski jednolični dani, a od Nikice ni pisma ni karte.

— Noštramo Luka — zvala je svaki dan sa Praga stara Fema — da ni još tog blaženog pisma?

Istina nada sve!

Primamo iz Ližnjana kraj Pule pismo, koje vrlo rado uvrstavamo. To pismo glasi: U predzadnjem broju naše omiljene «Istarske Rijeci» potkrala se nemila pogriješka, koja je posve opravdano uzrujala sve poštene Ližnjance.

O vijesti o smrti Marije Ravnić rečeno je bilo, da je pokojnica supruga čestitog rodoljuba g. Ravnića. To nije tačno. Istina je, da je pokojnica bila dobra i čestita žena, ali nije istina da je njezin muž čestit rodoljub. On je bio uvijek protivnik našeg jugoslovenskog življa, te je kao takav za vrijeme opć. izbora i kandidirao na fašističkoj listi i bio izabran općinskim višješćnikom u Puli; štaviše: on je kao moralna propalica prouzročio, da mu je i žena prije dobe umrla, jer se za nju nije skrpio. Međutim njegova žena i djeca ponašali su se uvijek pošteno i uzdržavali se svojim radom i zasluskom.

Toiako istine radi.

Ližnjanci.

Poziv na 25-godišnji jubilej Pošpisani molili sve drugove, koji su položili maturu na kr. velikoj gimnaziji na Rijeci (Sušaku) kao i sve one, koji su položili spomenuti razred od šk. g. 1892/93. do uključivo 1899/1900., da mu izvole pismeno saopćiti, koji dan bi im bio najzgodniji u drugoj polovici juna t. g. za proslavu našeg 25-godišnjeg jubileja na Sušaku. Odabrat će se onaj dan, za koji se bude izjavila većina drugova. Moli se, da se nitko ne ogluši. Zdravo! Do viđenja!

Prof. dr. Matija Pacher, Sušak, Gimnazija.

Još samo devet dana...

Kako je poznato, dne 24. aprila te godine svršava rok za prijavu ratnih šteta. Kasnije prijave ne će biti uzete u obzir. Tko još nije prijavio svoju tražbinu, neka to odmah učini. Još je vremena samo devet dana. Oni, koji ne znaju sami sastaviti prijavu, neka se obrate na političko društvo «Edinost» za Istru ili na uredništvo «Istarske Rijeci» u Trstu. Političko društvo «Edinost» za Istru i uredništvo «Istarske Rijeci» čine besplatno prijave. Na poziv dajte!

Pozdrav naših vojnika iz italijanskog vojništva.

Primamo i dragovoljno uvrstavamo: — Mi podpisani vojnici, koji se nalazimo 68. puku italijanske pješadije u Milanu, sa ljeto srdačnim pozdravom svojim rođacima prijateljima i čitavom jugoslovenskom narodu u Istri ključici: Zivlja Istru! — Kapral Vjekoslav Čeč (Postojna), Vjekoslav Dobrec (Poljane), Viktor Benasić (Šumbrg), Viktor Božić (Oćisla), Valerijan Samec (Plavije), Marko Licardo (Porč), Legović Josip (Porč), Andrija Ček (Hrušica), Ante Gržina (Veliki Otok), Antun Jelovac (Kringa), vodnik Milan Pošćić (Bregi-Kestav).

Svega po malo

Čitavo plemo osuđeno na smrt.

Posada jednog parobroda, koji je pred nekoliko dana stigao iz Franciske Guyave u Bordeaux, donijela je sa sobom senzacionalne vijesti o justifikaciji čitavog plemena Kanibala. To su Laudumni, koji su nastavali kraj oko Rio Munesa. Ti Laudumni vjerovali su, da se naslijeđuju sva svojstva i sposobnosti onoga, kojega se pojelo. A pošto su marljivo primjenjivali tu svoju religiju, to je kolonijalna policija često primala prijave, da u onom kraju često stranci netragom nestaju. Povedena je temeljita istraga i uhvaćeno je šestoro Laudumna, koji su se različitim tajanstvenim ceremonijama upravo spremali, da pojedu leševe svojih žrtava. Najstariji među njima, neki 70-godišnji starac, izjavio je kod prelušavanja sasvim bezazleno, da osobito voli jesti malenu djecu. Nakon opširne istrage stvorena je odluka, da se čitavo plemo osuđi na smrt. Gotovo svi članovi ovog dosta malobrojna plemena, pohvaćeni su i osuda izvršena.

Pomen palim herojima na Krnu.

Ima već nekoliko vremena, otkad se radi na organizovanju velike religiozne svečanosti, koja treba da se održi na Krnu odmah poslije uskršnjih praznika. Inicijativu za to dao je patrijarh Dimitrije. Njegova je želja, da se na grobovima onih srpskih junaka, koji su poginuli na Krnu, održi svečanost činojedinstvo. Pomen bi se održao ne samo na kopnu, nego i na onom mjestu mora, odakle su sa brodova bačeni deseci hiljada ljudskih ličeva, koje u to vrijeme zbog zaraze nije bilo moguće sahraniti. Da bi ova svečanost imala karakter zahvalnosti prema onima, koji su poslije strasnih iskušenja dali svoje živote za Otadžbinu, pozvana je i vlada, da i ona uzme učesća, za tim predstavnici vojske, sva humana udruženja i druge privredne i kulturne institucije. Tim je povodom patrijarh posjetio ministra vjere i predsjednika jugoslovenske vlade, g. N. Pašića, koji je usvojio ovu ideju.

Krevet — željeznica.

Jedan od najbogatijih ljudi Amerike, Henry I. Doberti, koji stanuje na krovu svoje trgovine, posjeduje krevet na kolima, u kojima se noću vozi. On je naime strastveni prijatelj spavanja pod vedrim nebom, a pošto mu je neomogućeno da iznosi krevet, on je od njega napravio malu željeznicu. U spavaćoj sobi i još u nekim prostorijama, koje dolaze u obzir, položen je kolosijek, i kada milijarder namjerava da legne, treba samo da upre u električno dugme, pa da se iz toplote svoje sobe, stvori u sunčanom prostoru. Taj je prostor osobito sunčan, a ima umjetno stvoreno sunce, na kom se on preko dana može da sunča. Ali to je samo jedna stanica njegove vožnje. On pritisne drugo dugme i pred ovm prostojama vrate se širom otvore i vođe u potpuno hladna spavaća odjeljenja. On pritisne treće dugme i krevet, sa brzinom najbržeg voza poleti na krov u baštu, u kojoj on pri povoljnom vremenu rado provodi noći. To su jedina putovanja g. malijedera. Inače se on ograničuje na svojih šestnaest soba, koje je upravo nad svojim ogromnim radnjama podigao. Kao neženju, ne smeta ga nitko. On može do nile volje da se zabavlja u svom privatnom stadionu i da seta po bašti. Osim ovih čuda on ima u svom stanu i koncertnu dvoranu i dvoranu za biljar.

Najnovija statistika grada Beograda.

Beograd se prošire na površini od nekih 12 četvornih kilometara, te je sastavljen od 430 ulica, dok je prije rata bilo 223. God. 1921. imao je 7655 zrača, a danas ima 11.550. Mjesečno se u Beogradu rodi 280 dčce, a umre 200. Ima 12 bolnica sa 233 liječnika. Dnevnička izlazi 11, a najveću nakladu imade «Politika», koja se štampa u 50.000 primjeraka dnevno. Za zabavu ima 2 kazališta, 4 varijeta i 8 kinematografa. Dalje ima 33 hotela sa 1754 kreveta i 452 gostione i kavane. Pučkih škola ima u Beogradu 24 sa oko 7000 učenika, i 72 učitelja i 92 učiteljice, 4 muške i 3 ženske gimnazije i 1 relaš sa 241 profesorom i 171 profesorica, a oko 800 djaka. Trgovacku akademiju pohađa 950 učenika. Na sveučilištu je upisano 5800 djaka, a predaje 146 profesora. Razne stručne škole pohađa oko 2500 djaka. Sv. Vlakova dolazi u Beograd dnevno 106—110, koji dnevno istovaruju 200 do 300 vagona, a natovare za izvoz poprečno 70 do 80 vagona dnevno. Ima 8 tranvajskih pruga, a vozi se tramvajem dnevno oko 70.000 ljudi. Automobilu ima u Beogradu 1080. Telefon posjeduje oko 4000 osoba. Banka ima u Beogradu 64, koje imaju 394.000.000 D uplaćenog kapitala. Industrijskih poduzeća ima 170, medju ovima 20, koja imaju više od 100 radnika. Dućana ima 3900.

Vjerski fanatizam.

Newyorskóm «Svijetu» javljaju iz Orville (California), da je tamo u strašnim mukama umro neki Hermann Schalow. Te muke proizročio mu je vjerski fanatizam. Schalow je bio vodja jedne vjerske sekte, čiji su se članovi često sastajali u kući Schalowog rođaka i u samozagađenim mukama tražili spas duše. Na jednom takvom nedavnom sastanku uputio je Schalow svoje sljedbenike, da mu užareni komadom željeza načine znakove križa na rukama i nogama. Vjernici su ga poslušali i proslijedili palenjem živoća mesa na Schalovu sa užareni komadom željeza. Fanatizam je za vrijeme ceremonije stožići šutio dok su vjernici urlikali poput ludjaka, koji se veseli tuđim mukama. Tri dana nakon ceremonije je suludi mučenik umro. Obilisti su na čudu, jer ne znaju, koga da upse i optuže za njegovu mučeničku smrt.

Gradić, koji su opsjedali vukovi.

U Kanadi je snijeg prigodom posljednjih mečava potpuno zasuo gradić Wilne. Iz planina spustili su se vukovi u ogromnom broju, koji su formalno opsjedali gradić. Copori su čak mogli provaliti u grad i nekoliko dana bili su gospodari gradskim ulica. Stanovnici, zatvoreni u kuće, pucali su s prozora na životinje i učitavom gradiću čulo se je samo pukarjenje i zavijanje ranjenih zvijera. Ti ranjeni vukovi postali su odmah plijen gladnih drugova. Kad je nestalo stanovnička municije, jedna skupina žitelja odlučila je, da izgrabi ispad. Hrabri građani kundaćima su tukli vukove, koji su napadali njihove kuće i poslije im je za rukom da stignu do susjednih sela, gdje su zatražili pomoć. Kad su vidjeli vukove, da se na njih sprema prava hafta, napustili su gradić ostavivši mnogo mrtvih na trgu. Kao nekim čudom od zaprepaštenih stanovnika postradao je životom samo jedan čovjek.

Najveći jugoslovenski parobrod.

U Dubrovnik je stigao novi parobrod «Federiko Glavić». Parobrod je stigao u subotu poslije podne iz Barrovske (Engleska) i usidrio se je pred dubrovačkom lanom. Parobrod je pristao uz obalu, a naređeno je bilo, da bodno da u nedjelju pregleda parobrod. Sa parobrodom zepovijeda prokušani dubrovački kapetan g. Mato Karaman. Potrebno je istaknuti, da je «Federiko Glavić» sada najveći jugoslovenski parobrod. Ovih je dana novi parobrod prošedio putovanje za Mletke. Dubrovačka parobrodarska plovibna ima sada ukupno šestnaest brodova, od kojih su dvanaest teretni, a četiri putnička parobroda. Luksusni parobrod «Kumanovo» i teretni parobrod «Federiko Glavić», koji su u posljednje vrijeme ulu u spisak jugoslovenske trgovačke mornarice, mogu da budu pred mostrenstvom ponos jugoslovenskog naroda.

Sudar dvaju parobroda.

Prema vijestima iz Vlissingena sudarili su se nedavno mjestu Wellingon holandski parobrod «De jonke Catharina» i engleski parobrod «Clam Monroe», pri čem je «De jonke Catharina» zahvaćena upravo po pelovizi i stala smjestu tonuti. 16 ljudi je od pesade spaseno, a 10 je ljudi poginulo.

Umro patrijarh Tihon.

Javljaju iz Moskve, da je 8. o. m. umro od klijevit srca patrijarh Tihon. On je došao na patrijaršijski prijesto u vrijeme kad je revolucija najvećma bijesnila, i do koje u Rusiji ne bijaše patrijarha pune dvije stotine godina. Patrijarh Tihon se odmah našao u neprijateljskom položaju prema novim upravljavcima Rusije. Pa ipak, on nije hito da napusta otdžbinu; nije hito ostaviti svoj narod i ostao je medju boljševicima. On je samo poslao pastvi svojih čijelom narodu nekažiko poslanika, pozivajući na borbu protiv komunista, koji su u to vrijeme pljačkali i škričnivali hramove, koji su gonjili pobožne ljude i ubijali svećenike čak i za vrijeme službe božje. Sovjetska vlada bačila je patrijarha Tihona u tamnicu i pridila mu pretres i javno suđenje. Kao državni tužilac javio se zlopoznati Kriljenko, koji je svoje ruke oprao u krvi posljednjega ruskoga glavnoga komandanta vojske. Kada su sjedajući patrijarha uveli u sudnicu, Krilenko mu se obratio pitajući: — Gradjanine, Vasilije Bjelavine (lako se patrijarh zva), jeste li organizovali kontra-revoluciju? Sjedi, dostojanstveni patrijarh je odgovarao sa takovim spokojstvom i dostojanstvom, da je i sam tužilac Krilenko bio zasmušan. Po narodu se rasprostrla vijest da patrijarha Tihona u tamnici muče najstrašnijim mukama. Najzad se u ovu stvar umiješaju Englezi i oni spasu patrijarha. No sovjetska ga je vlada i dalje proganjala. U posljednjih su 6 mjeseci na njega pokušana dva atentata. U svom je životu i radu patrijarh Tihon bio tipičan predstavnik čisto ruskoga pastira, koji se ne odvaja od svoga naroda i svoga zavičaja. On je dugo vremena probavio kao episkop u Americi, gdje je uradio vrlo mnogo za pravoslavnu crkvu. Kad su Tihona izabrali za patrijarha, on se vrlo dugo kolebao; nije se hito primiti toga visokoga položaja i teške dužnosti.

DOPISNICA UPRAVE.

G. A. M. u B. n/S. — Iznos od 50 D primili smo. Hvala na pošiljci! Da ste nam zdravo!

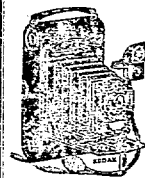
Izdavač, direktor i odgovorni urednik: IVAN STARI

Tisak: TISKARA «EDINOST» U TRSTU.

NOVE GREDE I DASKE prodaje po najpovoljnijim cijenama Matej Benčić — Kršćani p. Zminj (Giminoj), Istra.

TRAZI SE KUPAC ČAVILICA za cijele. Doradnja. Uzorci besplatno. Naslov: Fr.: Plesničar — Chiapovano, 48 (Friuli).

TRAZI SE OZENJEN SELJAK, koji zna obradivati vinograd. Upitati se kod Kucich-a na Rijeci, Via Bovio 3 II.

Fotograf Matko Gortan u Pazinu
preporuča si, općenito, mjesta i okolice svoje
fotografsko radiolovo
Izdaje i razne druge fotografije
Fotografije za putnike (okolišne)
Ispoljuju i izdaju i razne
SVOJ K SVOM!

ALOJZIJI POVH

PIZZA GARIBOLDI 2, I. kat
Telefon 3-29

Najveće skladište satova i zlatnih predmeta u Trstu
Prodaje i na obroke

POZOR!!!

Prodaje se nova moderna kuća u Mariboru, nedaleko suda, na novoj ulici prema želj. postaji. Pripravna za stanovanje, ured, igrvinu i dr.

Kupca bi se išlo na ruku za plaćanje kupnine; prema pogodbi i na obroke. — Radi potpuno informelno obratiti se na: Buzetsko društvo za štetaju i zaizmove Buzet, ili na g. Petra Klarica - Maribor, Aleksandrova ceta 41, III (Jugoslavija).

Zlato, srebro, kruno, platin i umjetne zubeve

kupuje
Zlato ALBERT POVH
Trst, Via Mazzini 46

RIJEČKA PUČKA BANKA D. D.
Piazza Dante - FIUME (RIJEKA) - Piazza Dante
Glavnica: Lit. 10.500.000 — potpuno uplaćenih

Prima štedne uloške uz najpovoljnije uvjete. Podjeljuje zajmove na vrijednosne papire te se upoće bavi svim bankovnim i štedioničnim poslovima.

Telefon br. 7-34. - Dopsništvo br. 10-49 - Ravateljstvo br. 6-87
Interurbna br. 797

Trgovina koža i raznih postolariskih potrepiština

FRAN CINK
TRST - TRIESTE
VIA UDINE 49

Drži u svom skladištu svake vrsti u tu struku zasjecajuće robe uz najnižu dnevnu cijenu.
Podvorba brza i točna.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA
Telefon: 5-18 Podružnica u Trstu: Via XXX Ottobre, 11 Telefon: 5-18

PODRUZNICE:
Brezice, Celje, Gorica, Kranj, Maribor, Metković, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split

CENTRALA u LJUBLJANI
Dionička glavnica i pričuva: 60.000.000 dinara.

Bavi se svim bankovnim poslovima. Prima uloge na uiozne knjižice, te ih ukamatuje sa 4%, a uloge na tekuće račune sa 4 1/2% netto. Za otkaz vezanih uložaka plaća postotke po dogovoru. Izvršuje burzne naloge i daje u najam sigurnosne knjižice (SAFES).

Blagdan je otvoren od 9—12.50 i od 14—16 sati